

Obywatel Polski, obywatel Unii Europejskiej

Bibliografia:

- Źródło: *KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ*, dostępny w internecie: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> [dostęp 21.06.2021].

Obywatel Polski, obywatel Unii Europejskiej

Flaga Rzeczypospolitej Polskiej
Źródło: a. nn., domena publiczna.

Prawo do obywatelstwa

Czy zastanawialiście się kiedyś, co to jest obywatelstwo, czy wszyscy ludzie mieszkający w naszym kraju są obywatelami Polski? Otóż obywatelami tego samego państwa mogą być osoby różnej narodowości. **Obywatelstwo** to więź prawna jednostki z danym państwem.

W Polsce obowiązuje **prawo krwi**, które polega na tym, że obywatelstwo „dziedziczymy” po rodzicach niezależnie od tego, gdzie się urodziliśmy. Nawet jeśli urodzimy się na innym kontynencie i tak pozostaniemy obywatelami Polski. Tak stanowi Konstytucja RP.

W niektórych krajach, np. w USA, obowiązuje **prawo ziemi**. Oznacza to, że dziecko urodzone na terenie takiego państwa (także na pokładzie statku lub samolotu należącego do tego kraju) otrzymuje obywatelstwo i bez znaczenia jest fakt, że rodzice mają inne obywatelstwo. W Polsce (zgodnie z art. 14 pkt 2 oraz art. 15 ustawy

o obywatelstwie polskim) dziecko urodzone albo znalezione na terytorium Polski nabywa obywatelstwo polskie z mocy prawa, jeżeli oboje jego rodzice są: nieznani, nie posiadają żadnego obywatelstwa lub obywatelstwo ich jest nieokreślone.

” KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Rozdział II

Art. 34.

1. Obywatelstwo polskie nabywa się przez urodzenie z rodziców będących obywatelami polskimi. Inne przypadki nabycia obywatelstwa polskiego określa ustawa.

Źródło: *KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ*, dostępny w internecie: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> [dostęp 21.06.2021].

Ćwiczenie 1

Wyjaśnij, jak rozumiesz artykuł 34 Konstytucji RP.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Gdy tata jest Polakiem, a mama cudzoziemką

Co się dzieje, kiedy jedno z rodziców jest Polakiem, a drugie obcokrajowcem? Niezależnie od tego, czy dziecko urodziło się w Polsce, czy za granicą, ma prawo do naszego obywatelstwa, jeśli jedno z rodziców jest obywatelem Polski. Decyzja należy do rodziców. Mogą wybrać jedno lub postanowić, że dziecko będzie miało dwa obywatelstwa: np. po matce obywatelstwo polskie, po ojcu – francuskie, chyba że prawo drugiego kraju tego zabrania.

Posiadanie drugiego obywatelstwa nie zwalnia z żadnych obowiązków wobec Polski ani nie ogranicza praw polskiego obywatela.

Ciekawostka

Greckie pojęcie „obywatel” (*polites*) wywodzi się od słowa **polis**, co znaczy miasto-państwo. Od tego słowa pochodzi także wyraz „polityka”. Starożytne miasto-państwo ateńskie utożsamiane jest z początkami demokracji.

U Ateńczyków obywatel to człowiek wolny, urodzony w polis z rodziców Ateńczyków. Kobiety, cudzoziemcy oraz niewolnicy nie byli pełnoprawnymi obywatelami, nie mogli brać udziału w Zgromadzeniu Ludowym, na którym podejmowano ważne dla polis decyzje. Obywatel Aten musiał uczestniczyć w życiu swojego państwa, służyć mu, być mądrym i odważnym. Wzorowym obywatelem Aten był **Perykles** – wybitny polityk żyjący w V wieku p.n.e.

Obywatelstwo dla obcokrajowców

Wystąpił błąd

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RcYu5Sqe3c712>

Nadanie polskiego obywatelstwa Rogerowi Guerreiro. Prezydent nie jest ograniczony w swoich konstytucyjnych kompetencjach żadnymi warunkami i może nadać obywatelstwo polskie osobom, które nie spełniają wszystkich warunków zapisanych w polskim prawie

Źródło: TVP S.A., tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Film przedstawia uroczystość nadania polskiego obywatelstwa.

Uznanie obywatelstwa może nastąpić w wyniku decyzji odpowiedniego organu państwowego lub oświadczenia złożonego przez jednostkę. Cudzoziemiec może

wystąpić o polskie obywatelstwo, jeżeli nie zagraża bezpieczeństwu kraju, od lat mieszka w Polsce i ma stałe źródło dochodów.

O polskie obywatelstwo może ubiegać się też osoba, która od trzech lat jest w związku małżeńskim z Polką lub Polakiem. Przyznanie obywatelstwa to zwykle proces długotrwały, ale znane są przypadki, gdy procedury skrócono do minimum. Zazwyczaj wówczas, gdy chodzi o pozyskanie sportowców do reprezentacji narodowych.

Obywatelstwo polskie otrzymali m.in.:

- Norman Davies [czyt.: dejwis] – wybitny historyk brytyjski, który wiele badań i dzieł poświęcił historii Polski,
- Charity [czyt.: czariti] Szczechowiak – koszykarka z Nigerii,
- Emil Sajfudinow – rosyjski żuźlowiec pochodzenia tatarskiego,
- Wilfredo Leon – siatkarz kubańskiego pochodzenia.

Dyskusja

Ćwiczenie 2

Przeczytaj poniższe tezy, następnie wybierz tę z którą się zgadzasz. Dopisz argumenty potwierdzające wybraną przez siebie tezę.

Teza I

Państwo powinno ułatwiać nabycie obywatelstwa przez osoby, które przyczyniają się do rozwoju polskiego sportu, sztuki, gospodarki lub nauki.

Teza II

Obywatelstwo polskie powinno być przyznawane wyłącznie osobom, które odczuwają silny związek emocjonalny z państwem polskim.

Repatriacja, czyli powrót do ojczyzny

Wystąpił błąd

Film dostępny pod adresem [/preview/resource/R1VRS5CzorFKQ](#)

Uroczystość nadania polskiego obywatelstwa

Źródło: TVP S.A., tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Film przedstawia uroczystość nadania polskiego obywatelstwa.

Repatriacja to zorganizowana przez władze akcja przesiedlenia do kraju obywateli, którzy wskutek zmian granic lub działań wojennych znaleźli się na terytorium innych państw. W takiej sytuacji znalazło się wielu Polaków po zmianie granic w 1945 roku (koniec II wojny światowej). Kilkaset tysięcy naszych rodaków zostało wywiezionych w czasie wojny i w okresie represji stalinowskich w głąb Związku Sowieckiego. Żyli z dala od ojczyzny, ale zachowali język, tradycje, obyczaje. Nam polskie obywatelstwo wydaje się czymś oczywistym, mamy je przecież od urodzenia, ale wielu rodaków mogło tylko o nim marzyć. Dziś do wolnej Polski wracają potomkowie zesłańców.

Prawa obywateli

Godło Rzeczypospolitej Polskiej

Źródło: a. nn., domena publiczna.

W Konstytucji RP zapisano **katalog wolności i praw obywatelskich, m.in.:**

- prawo do życia,
- prawo do równości wobec prawa,
- prawo do nietykalności osobistej,
- prawo do rzetelnej procedury sądowej,
- prawo do ochrony prywatności,
- wolność sumienia i religii,
- wolność wyrażania swoich poglądów,
- prawo do własności,
- prawa pracownicze,
- prawa socjalne (emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych itp.),
- prawo do ochrony zdrowia,
- prawo do nauki,
- prawo do wolności twórczej i korzystania z dóbr kultury,
- prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska.

” KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Rozdział II

Art. 80.

Każdy ma prawo wystąpienia, na zasadach określonych w ustawie, do Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez organy władzy publicznej.

Źródło: *KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ*, dostępny w internecie:

<https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> [dostęp 21.06.2021].

Ćwiczenie 3

Na podstawie art. 80 Konstytucji RP, wymień kto może zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o pomoc.

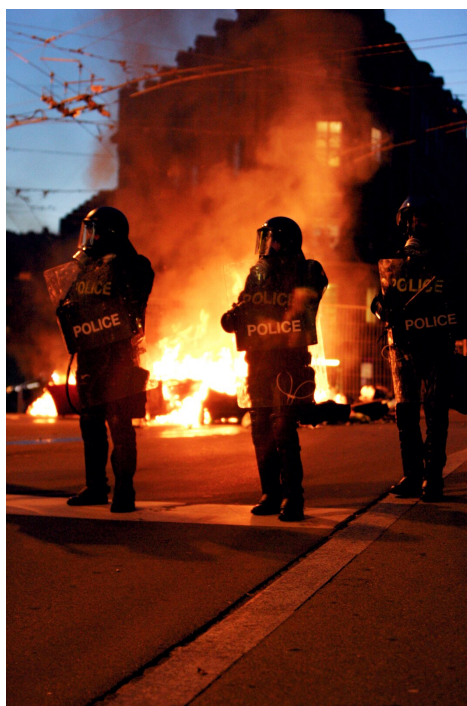
Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Kłopoty za granicą

Pocztówka z wakacji

Źródło: David Evers, licencja: CC BY 2.0.

Zamieszki uliczne

Źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Civil_unrest_Lausanne_mp3h8561.jpg [dostęp 16.11.2015 r.], licencja: CC BY-SA 2.0.

Państwo powinno zapewnić opiekę polskiemu obywatelowi za granicą.

Jeśli Polak znajdzie się np. w strefie wojny, trzęsienia ziemi, w stanie zagrożenia zamachem terrorystycznym, może oczekiwać ewakuacji. Jeśli zgubi paszport, ciężko zachoruje, powinien zwrócić się o pomoc do polskiego **konsulatu** lub **ambasady**.

W szczególnie dramatycznych okolicznościach Ministerstwo Spraw Zagranicznych kieruje akcjami mającymi na celu uwolnienie polskich obywateli. W roku 1998 Zenon Kuchciak jako specjalny wysłannik MSZ doprowadził do odnalezienia i zwolnienia pięciu polskich obywateli porwanych w Czeczenii. Zyskał wtedy przydomek „polskiego Jamesa Bonda”.

” KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Rozdział II

Art. 36.

Podczas pobytu za granicą obywatel polski ma prawo do opieki ze strony Rzeczypospolitej Polskiej.

Zapamiętaj!

Wyjeżdżając za granicę, sprawdź na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, czy kraj docelowy jest bezpieczny, jakich szczepień wymaga, spisz adres i telefon polskiego konsulatu lub ambasady.

Jeśli w jakimś miejscu nie ma polskiego konsulatu, możemy prosić o pomoc placówkę jakiegokolwiek kraju Unii Europejskiej – jesteśmy także obywatelami UE.

Obowiązki obywatela

W Konstytucji RP zapisano znacznie **więcej praw niż obowiązków obywatelskich**. Każdy obywatel Polski:

- ma być wierny ojczyźnie i troszczyć się o wspólne dobro,
- obowiązany do przestrzegania prawa, płacenia podatków i dbania o środowisko naturalne,
- ma obowiązek obrony Ojczyzny.

Jednym z obowiązków obywatela jest obrona ojczyzny

Źródło: Piotr Drabik, licencja: CC BY 2.0.

” KONSTYTUCJA RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ

Rozdział II

Art. 82.

Obowiązkiem obywatela polskiego jest wierność Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne.

Art. 83.

Każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 84.

Każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie.

Art. 85.

Obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona Ojczyzny. (...)

Art. 86.

Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.

Źródło: *KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ*, dostępny w internecie: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> [dostęp 21.06.2021].

Ćwiczenie 4

Wyjaśnij w kilku zdaniach jak rozumiesz artykuł 82 Konstytucji RP: „Obowiązkiem obywatela polskiego jest wierność Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne”.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Obywatelstwo Unii Europejskiej

Flaga Unii Europejskiej

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Obywatelami Unii Europejskiej są wszyscy obywatele państw członkowskich. Obywatelstwo ma charakter dodatkowy i nie zastępuje obywatelstwa krajowego. UE określa wyłącznie prawa swych obywateli i nie nakłada żadnych obowiązków.

Podstawowe prawa obywateli UE:

- prawo do swobodnego podróżowania (swobodny przepływ osób),
- prawo do zamieszkania,
- prawo do pracy i przedsiębiorczości,
- prawo do podejmowania nauki,
- czynne i bierne prawo wyborcze do samorządu i do Parlamentu Europejskiego w kraju zamieszkania.

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij, kim są apatrydzi.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Więź prawna łącząca jednostkę z jego państwem, nazywana obywatelstwem, powstaje na wiele sposobów. Z istnienia tej więzi wynikają wzajemne prawa i obowiązki. Współcześnie systemy prawne niektórych państw dopuszczają posiadanie więcej niż jednego obywatelstwa. Polska należy do grupy państw, w których obywatelstwo nabywa się przez urodzenie, wystarczy, że jedno z rodziców jest Polakiem (prawo krwi). Obywatel polski nie może utracić obywatelstwa, chyba że sam się go zrzeknie. Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej obywatele polscy automatycznie uzyskali obywatelstwo Unii Europejskiej.

Polecenie 1

Scharakteryzuj jakie znaczenie ma dla Ciebie posiadanie polskiego obywatelstwa. Jakie daje szanse oraz do czego zobowiązuje.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Sprawdź wiedzę

Ćwiczenie 6

Obywatelem zostajemy...

- w wieku 21 lat.
- w wieku 18 lat
- w momencie urodzenia.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

W Polsce obowiązuje „prawo krwi”. Oznacza ono, że...

- dzieci dziedziczą po rodzicach grupę krwi.
- dzieci otrzymują obywatelstwo po rodzicu.
- dzieci otrzymują obywatelstwo kraju, w którym się urodziły.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Czy można być Polakiem i mieć inne obywatelstwo?

- Tak, ale można mieć najwyżej dwa obywatelstwa.
- Nie, to absolutnie zabronione.
- Tak, można.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 9

Kiedy w Polsce stosuje się prawo ziemi?

- Gdy ubiegająca się o obywatelstwo osoba zakupiła w Polsce ponad 100 ha ziemi.
- W przypadku dzieci, których rodzice są nieznani, albo nie mają obywatelstwa żadnego kraju.
- Gdy cudzoziemiec przebywa na polskiej ziemi od 10 lat.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 10

Kto może odebrać polskie obywatelstwo?

- Sejm RP
- Prezydent RP
- tylko samemu można się go zrzec

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 11

Obywatelstwo Unii Europejskiej...

- jest ponad obywatelstwem Polski.
- jest na równi z obywatelstwem Polski.
- ma charakter dodatkowy i nie zastępuje polskiego obywatelstwa.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.